

A „KELET” előfizetési díja:

Videkre postán vagy helyben házhoz hordva

Egész évre	16 frt.
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy óra helyben	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ES KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési díjak

Hatszor használt gármond sor vagy annak tere 6 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Hasenstein et Vogler (Wallischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapest. Hasenstein et Vogler hirdetés közz. irodája. Weiss mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest szerviztér 5. sz.

Nyitási cikkek

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállítás: Főter 4-ik szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzandók.

AZ ÉRTÉKES CÍKKEK DÍJZATNÁK. Kéziratok nem adának vissza.

Kiadóhivatal: Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Kolozsvár, 1877. oct. 24.

(?) A logika, mely a mi Cíbin-parti polgártársainkat vezérli, valóban páratlan a maga nemében. Most, a midőn Nagy-Németország felől ábrándjaik különösebb táplálékot nem nyerhetnek, de még is szeretnének egy kissé magukról beszélni — jobb alkalom hiában — élet-halál harczot próbálnak egy belügyminiszteri rendelet ellen folytatni, mely — szerintük — ellenmondásban áll a szász-egyetemről szóló törvénnyel, a maga nemében. Most, a midőn Nagy-Németország felől ábrándjaik különösebb táplálékot nem nyerhetnek, de még is szeretnének egy kissé magukról beszélni — jobb alkalom hiában — élet-halál harczot próbálnak egy belügyminiszteri rendelet ellen folytatni, mely — szerintük — ellenmondásban áll a szász-egyetemről szóló törvénnyel, a maga nemében.

És ismét: ugyancsak hangos volt a tiltakozás, annak idején, a magyar törvényhozás ama joga ellenében, hogy az ország egyik másik része számára szabályozó jog-formákat alapítson meg s most mégis, a maguk ugyan-ezen jog-formák határain belül megalkotott conventiculumuknak vindicálják a parlamentarismus legteljesebb szabadságait, nem is említve azokat az következtetéseket, melyeket a tanácskozáskor folyamában engednek meg maguknak, a mikor a többség hol visszavonul a tárgyalástól, hol mégis szavazni akar, hol resignál, hol remonstrál, fujni is szívní is egy lélegzettel akar.

Az alkotmányos állam-szervezetnek mindenestre sok mindenféle visszassága fordulhat elő s a mily sok védekezést szolgáltat a politikailag érett nemzetnek jogai védelmére: a gyerekes rakoncátlanosság, vagy haszonleső rabulismus ugyanannyi emeltyüt nyerhet alapján az egészséges jogélet természetzerű folyásának megakasztására. Innen van aztán, hogy a hatalmaskodók, a vérmérsékletüknél fogva türelmetlenebbek, mindjárt az ily természetesen előfordultával elfordultával szereznek az egész alapot, mint egészségtelent, veszedelmest és hasznavehetetlent elítélni s az absolutismus jog-formáival helyettesíteni, mint a melyk ilyen zavarokat, állítólag, lehetetlenné tennének.

Nem kételkedünk, hogy a szász intranszigensek ez újabb sticklije is provokálni fog nem egy részről ilyen gondolatokat s ezek talán plausibilisnek látszó érveléssel próbálják javaslandó hatalmi-rendszerük által indokolni, számítván a törvények intéti tisztelőn megizmosodott magyar közvélemény föl-háborodására, mely természetesen bosszankodással fordul el az ilyen rakoczatlankodástól, melyben a szász-egyetem többsége magának elannyira tetszeleg.

A „KELET” TÁRCZÁJA.

Az erdővidéki barnaszénbánya.

III.

Az erdővidéki barnaszénmedence, mint említők, mérföldekre terjed ki három rétegben, melyeknek összes vastagsága átlag 16 méter. Ezen rétegek közül a felső 9 méter vastagságú, tehát a bánya kiterjedése és a réteg vastagsága a legutóbbi igényeknek is megfelel, almit csak kőszénbánya iránt emelhetni. Nem egy kőszénbánya van az erdélyi részeken, melylyel a réteg vékonysága miatt képtelenek voltak a vállalkozók felhagyni. Ha a réteg vékony, a bányászati kétszeres munkába kerül s azon felül nagy költségeket okoz. A földbe hatolva ugyanis legalább egy embermagaságnyi üregekkel kell előrehatolni a réteg mentéséig, a mit azonban a munkás a szemen kívül és, mind kárba vesztett munka s ezen kívül a szént környező palahomokot támaszokkal kell visszatartani a beomlástól, míg a vastag rétegben a szén maga falat képez. Az erdővidékiek nincsenek ugyanolyan kényelmes helyzetben, mint Petrozsényben a brassóvidéki társulat (és csak ez, az állam már nem), hogy napvilágnál fejtsek a szén, mint a kőbányáknál, de ebből a különös kedvezményből nem tart soká s a bányászat rendszerint a föld alatt foly.

Az első feltételnek tehát, hogy vastag és nagy terjedelmű legyen a bányaréteg, századokra

Mi azonban, kik az egész comediának jól tudjuk nyitját s közvetlenül esmerjük magának a szász népnek jellemét és hangulatát, nagyon is korainak tartanók most még a szigorubb eljárását, jól tudva, hogy sem a szász nép, burocratai e mesterkedésében nem részes, sőt az egészen kívül is esik gondolatokörén; sem pedig e néhány alt-sachs farsangi alakoskodása nem méltó arra, hogy komolyan vétessék.

A szász nép egész nyugodtan végzi a maga munkáját s ezse ágában sines, hogy a penitentia ilyes scenáiban részt vegyen. Láttuk a szászsebesi restaurational, hol oly közönységet tanusított, hogy a románok által teljesen majorisáltatott.

A mi pedig a Landes-Consistorium e matadorainak szélmalom-harczait illeti, e jó urakat is eléggé ösmerik s el nem feledek hason csúszó alázatosságuk tényeit, melyekkel annak idején a szász nép minden privilegiumát készségesen odaadták egy tál leneséért s kínálva-kínálták, csak hogy egy egy zsiros hivatal zahlungs-bogenit dughasák cserébe zsebre.

Kár volna tehát ezekért az urakért valami komolyabb eszközöz folyamodni, a mikor tudhatjuk jól, hogy mind e nagyhangu óbégatás épen csak betanult szerep s bizony várhatunk addig, midőn majd hasznosabbnak fogják tartani a törvény-tisztelő loyálisitá utjára való térést. Annak sem sok realis értéke lesz ugyan, de, hát olyan anyaggal kell dolgoznunk a milyen van.

Mert az alkotmányos jogformák a rakoncátlanosság lehetőségei mellett magukban hordják az orvoslat módjait is s valamint most a szász egyetemi kisebbség reparálni fogja a többség eszevesztettségét, eljöhét ideje annak is, hogy e kisebbség többségé válik, s akkor bizonynyal kérve fogják ez intransigens urak kérni a magyar kormány támogatását, melyet most oly fenhéjázva lóknak el maguktól.

Mundus se expediet s ha valaki: mi igazán várhatunk . . .

— Morvapártgyűlés volt vasárnap Schönbörgeben, hol resolútiók hozattak a hadsereg reduktója, a kiegyezés stb. iránt. Utóbbi tekintetben is kimondatott a „keine Mehrbelastung.” Beer udvari tanácsos a külpolitikáról referált s azt mondá, hogy Ausztria-Magyarországnak lehetetlen karöltve haladni Oroszországgal. A hozott resolútió kimondja a szigorú semlegességet és perhorreskál minden területszerzést.

— A bankügyi vita hosszu és érdekes lesz. A szabadlöv pártból fölíratta rá magát Kautz Gyula és Falk Miksa, az ellenzék árnyala-

megfelel az erdővidéki. A kérdés most már az, hogy milyen a szén minősége?

Az erdővidéki telep harmadkori képződményű nagyon ifjú barnaszén, annyira az, hogy a fa rostjai, melyből alakultak, láthatók benne, sőt egész fatönköket találhatni épen közt. Oly annyira távol áll a közönséges ismert kőszéntől, hogy egyes részeiből, mint valamely megpuhitott tömör fából, igen könnyen csinos apróságokat faraghatni. És ez volna a szénnek legnagyobb hibája, pedig nem épen az. Csehsországnak az auszsig-teplitzi barnaszénmedence után, mely épen olyan szénét tartalmaz, miut az erdővidéki, 300 társulat von gazdát nyereményeket és évenként 200 millió mázsánál több szénét termelnek. Az egész környék pyrárt ezt a szénét használják. Dresdában és Zwickauban a gyárakból teljesen kiszorította a csehsországi barnaszén a kőszén; Dresda egyedül 2 millió mázsá barnaszénét használ fel, habár közelében kitűnő fekete-szén bányászna. Ausztriában a vasutaknál a trauntali barnaszén van használatban, Magyarország déli vidékein a horvátországi és szlovéniai lignit. Mindkettő, ugy a trauntali, mint a horvátországi szaktudósok megbizható itélete szerint sokkal rosszabb az erdővidékinél.

Megbecsülhetetlen tulajdona az erdővidéki szénnek, hogy kén vagy szerfelett kevés, vagy egyáltalán nem fordul elő benne. A kén tudvalevőleg engesztelhetetlen ellensége a vasnak, a kén-tartalmu tüzelőanyagtól elporladozik a vasfőt és a mozdony katlanja, e miatt nagy kén-tartalommal bíró szénét majdnem semmire sem használhatni. Az erdővidéki szénben csak akkor találhatni kén-t, ha valamely hasadékban a víz reá hord-

taiból egy egész legió; miut mondják, már eddig 32.

— A jobboldali ellenzék pártértekezletén elhatározta, hogy a bankügyi tvjavaslatot, tekintettel arra, hogy az önálló bank felállítását a valuta helyreállítása előtt kivethetnek, s ha kivethető volna, ennek megkísértését ezelszerűnek nem tartja, egyszerűen elfogadja.

— A belügyminiszteriumban — mint a „P. N.” értesül — már nagyban folynak a gyámsági és gondnoksági ügyek rendezéséről szóló 1877. XX. törvényezikk életbeléptetése céljából szükséges előmunkálatok. Miután a miniszter az említett törvényt, márajó év elején szám-dékozik életbe léptetni, a törvény 197. §-a folytán általa megállapított ügyrendben foglalt, s a halálesetek felvételére szolgáló mintákat a tvhatóságoknak már meg is küldötte, hogy ekként a törvény életbeléptetési idejének bekövetkeztével a halálesetek a törvény kívánalmainak megfelelőleg vétethessenek fel. Egyuttal utasította a miniszter a tvhatóságokat, hogy az 1877. XX. t. cz. 221., 222. és 223. §-ai szerint a halálesetek felvételére hivatott közegeket az év végéig az előírt mintákkal ellássák.

— A franciaia parlamenti választások alkalmával beadott szavazatok táblázatos összegezését közlik a republikánus lapok. Kiténik ebből, hogy a republikánusok kaptak 1.274.296 szavazatot, a bonapartisták pedig 1.849.468, a többi monarchisták pedig 1.722.010 szavazatot. A republikánusok továbbá (86-ból) 56 megyében kaptak abszolut többséget egyesült ellenfelek fölött. Az összes monarchista koalíció fölött 701.818 szavazattal kaptak többet, mint a monarchisták. — (Nincsenek még ide számítva a gyarmatok: Martinique, Guadeloupe, Réunion, s az Inde française, melyek még nem választottak, de melyek mindig a republikánusok sorait szokták gyarapítani.

— Olaszországban miniszterválság van küszöbön; mint a „Fanfulla” tudja, Zanardelli miniszter visszalépése legközelebbre várható. Hogy Zanardelli Nicotérával épen nem, Depretisszel pedig csak bajosan tud összeférni, ezt már régen tudják Olaszországban. Zanardelli visszalépésének okát a „Fanfulla” nem a vasutügynek, hanem a sziciliaili kérdésnek tulajdonítja. Zanardelli, ki a Cairoli vezérlete alatt álló parlamenti csoporttal — a republikánusokkal — igen jó viszonyban van, nem akkor osztotni a Sziciliában előfordult „törvénytelenségek” miatti felelősséget, s ezért kilép a kabinetből. Depretis, ki a kabinet összeomlásától fél, Crispi felszólította, hogy siessen vissza Rómába. Crispi most már minden párt jövőbeli külügyminiszternek tekintti.

ta, de a szén belsejében sohasem. És e tekintetben nagy előnyben van még a petrozsényi szén felett is. Hátránya, hogy nagyobb mennyiség szükséges belőle és több a hamva, körülbelül annyi, mint a közönséges fát. Mindazonáltal a bécsi földtani intézet által végrehajtott vegyelemzészerint 12 mázsá szén megfelel egy öl lágyfának. Tizenkét mázsá legjobb minőségű barnaszénnek az ágostonfalvi állomásnál 2 forint 86 kr lévén az ára, elképzelhető, mily előnyben van a szén a fa felett. A jó tűzi fának melegségi egyessége ugyanazon egy súlylyal bíró mennyiségtől véve 4.360 és a barothi széné 4.098. A különbség tehát hőben édes kevés, árban pedig óriási. A petrozsényi szén pedig ugy viszonylik az erdővidékiez, mint 5 a 3-hoz; csakugy a mi a kén-tartalom miatt a petrozsényi bányák folyton ki vannak téve a gyuladásoknak s leguagyobb részének művelését ép e miatt fel kellett hagyni, addig itt ilyen eset nem fordul elő. És a mi a petrozsényi kőkeménységű szén fejtsése roppant munkaerőt vesz igénybe, addig az erdővidéki, majd nem torhának mondható szénét nagy könnyűséggel és gyorsan lehet fejteni. Ezek bizonyára igen fontos előnyök a széky szén javára, mi érthetővé teszi, hogy Petrozsényben helyett miért kerül magának az államnak a szén mázsáknént 26 krjába, Gy. Fehérvárt pedig, a hol a keleti vasut használatba veszi, mintegy 43 krba, míg az erdővidéki barnaszénét saját waggonjára rakva mázsáknént 12 krért kapja az állam. Ezzel azonban korántsem akartuk kisebbiteni a petrozsényi szén érdemét, mely nem ad oly sok doigot afőtőnek, kevesebb a hamva és nem panasznak az utasok nehéz szagja miatt, mint azt az erdővidéki miatt teszik, csupán be akartuk bizonyítani,

A HÁBORU.

A törökök karszi vereségükért csakhamar visszazadták a kölcsönt — az oláhoknak Griviczánál. Az oláhok ezen veresége a különben is izgatott hangulatot Oláhországban még inkább el fogja keseríteni s a hangok, melyek az oláh hadsereg vissza-, hazatérését sürgetik, mind gyakoriabbak és erőteljesebbek lesznek. Az „oláh-muszka szövetség” őszinteséget igen jellemzi az a buzgalom, melylyel Gorni-Studenből, az orosz főhadiszállásról sietnek hirdetni a világnak, hogy a törökök jól elverték az oláhokat Griviczánál. Ugy kéri e hivatalos orosz jelentésből a káröröm az oláh „szövetséges társak” veresége fölött. Az oroszok a maguk vereségeit soha sem szokták eddig ily pontosan és praecise tudatni; mindig körülírják azt s meglehetősen beburkolva adják be az otthoni muszka közönségnek a keserű labdacsoakat. De egészen más az, mikor az oláhokat veri a török. Ekkor már szokatlan leplezetlenséggel szól a hivatalos orosz távir.

Oroszország belállapota.

Oroszország belállapota iról a berlini „Nordd. Allg. Ztg.” egy pétérvári közleményt hoz, mely azt mondja, hogy az orosz kormány elhatározta, miszerint erőlyesen fog föllepni a különösen a báboru kitörése óta nagyon elhaltalmasodott panszlavizmus ellen, melynek főszke és székhelye Moszkva. A panszláv vezérek, nyiltan, meetingen fejtegetik, hogy vajjon mi jobb Oroszországra nézve: a nyugat felé asszimiláló császárság, aragy a magában izolált czárság; hogy Pétervár legyen-e a hangadó, avagy az ősi Moszkva. A panszláv hallgatóság ilyenkor azt szokta közbe kiáltani, hogy: „le a császársággal! Éljen a czárság!” Általában a panszlávok éles ellentétbe állítják a császárságot, mely európaibb jellegű, a czársággal, mely exclusiv orosz. Mindezen agitációkat tovább nem tűrheti az orosz kormány s a pétérvári levél szerint el van határozva ránczba szedni a panszlávokat.

Ismail pasa állás foglalása.

Ismail pasa, ki seregével eddig tudva-erőleg muszka területen, Igdinél folytatta hadi operációit, török területre visszatérve, mint Konstantinápolyból jelentik, Hassán-Kalbnál fog állást foglalni, Erzerumtól keletre, hogy a Karsba vezető utat fűdözze. Erzerum sánczban 112 ágyu van elhelyezve, ezek között 17 Krupp-féle. Ismail pasa csapatainak száma a kurdokkal együtt 24,000 gyalog, 6000 lovas és 6 ütegből áll.

Az ázsiai harczterőről.

A „D. Tel.” a következő sürgönyöket hozza: Pera, péntek. Constátálva van, hogy az oroszok jelentése igen tulozva adja elő a törökök ázsiai vereségét. Muktar pasa elveszettnek mondott hadseregétől most jött sürgöny, mely azt állítja, hogy az oroszok veresége nagyobb volt. Erzerum, péntek. Innen nagy segélycsa-

hogy e bánya nyers anyaga a sok kétségbeesett elítéltetés daczára használható és jövőt ígér tulajdonosainak s erről, ugy hisszük, a fennebbi adatok meggyőzhettek olvasóinkat.

Harmadik kelleke a kőszénbányának, hogy közel legyen a vasuthoz. A székyrútról nem is szólunk, mert a hol tengelyen kell szállítani a szénét, a bánya holt kincs. E kellek tekintetében az erdővidéki olyan helyzetnek örönd, minél kedvezőbbet kívánni sem lehet. Alig fél mérföld távol van a bánya szája a vasuti állomástól s ezt a fél mérföldet is nagyon megörvidíti azon lóvonatu iparvágányu vasut, a mely a bánya üregeiből egyenesen a vasutig vezet.

A negyedik kellek az olcsó munkaerő. E tekintetben is szerfelett kedvező a körülmények. Valóban e barnaszénbánya megérdemelné, hogy ellentétben a „székely bányá” várának hagyományos elnevezésével a „székely bánya” elnevezést nyerje, mert nem lesz miért megbánja sem a széky marosvásárhelyi bank, hogy e bányát nyitotta, sem a széky atyafiak, hogy köztük kezdtek azt meg. Bizony elmondhatjuk, hogy mind a bányának, mind a bánya nekik nagyon sokat köszönhet. A bánya azért, mert ily ügyes, szorgalmas, munkaszerető és kevéssel megelégedő népet a globuson alig kaphatott volna munkásainak. Sokat balhatni a derék székyek ezorgalmáról, de a ki meg akarja közelről ismeri őket, menjen el e bányába. E vidéken minden felé soha a székyeket bányát nem láttak és föld alatt nem jártak, míg nem kezdtek meg itt is a föld gyomrába hatolni. Kicsiségnek tetszhetik sokat tapasztalt emberek előtt, de meg nincs ember, a kit némi különös érzés ne lepne meg, a midőn behatolt egy bányába, egy hosszú egérlyukba, hol

patok indultak el ma éjszaka Mukhtar seregéhez, a ki Karszban van. Ugyanoda Batumból is mennek hadak. Erőteljes készülődések tétetnek az oroszok elleni támadás megújítására.

Erzerum, okt. 19. Mult szombattól kezdig folytonosan tartott a csata az Aladzsa Dagban. Az oroszok három oszlopban támadtak: az egyiket Mihály nhg, a másikat Melikov tbnok, a harmadikat Csernajeve vezényelte. Az eredmény még ismeretlen, mert a távirduhazulok el vannak vágva: de a legújabb hírek szerint a 32 zászlóalj kétségbeesett harcz után lerakta a fegyvert. Feizy pasa Erzerum közelében védelmi pozícióban foglalt állást.

Plevna ostromáról.

Egy párisi lap a következőket írja: Az ostromárokok Plevna előtt lassan bár, de előbbre haladnak és egy láb mély vízzel vannak tele, melyet ki kell meregetni. Az időjárás mindinkább őszies lesz. A 3-ik román hadtest parancsot kapott Kalafatot elhagyni és Bulgáriába indulni; a nemzetőrség fogja helyettesíteni. Magurelli és Nikápoly közt a hid helyre van állítva.

Táviratok.

Konstantinápoly, okt. 22. Szulejman intézkedéseket tesz, hogy a hadsereg jó téli szállásokban legyen elhelyezve, a Lom melletti hadsereg centrumát Sarna-Suflán szállásolták el, a Jeniköjtől félóránnyira emelkedő magas bércek természetes védművei között. E pontokat a visszavonulás óta folyvást erősítik. Ma már egy Plevnánál is erősebb posztó ad téli szállást a törököknek. A bevehetetlennek tartott táborban most az időjárás ellen készítenek fabarakkokat. A mérnökar által készített földsánczokon és redouteokon kívül a hadászati technika robbantó készülékei nagy szerepet visznek e téli elánczolás biztosításánál. A törökök nem várnak támadást.

Pétervár, okt. 22. Hivatalosan jelentik okt. 21-ről Karajából: Az okt. 15-iki harcz után főhadserőink a Vizenkovi és Orlok magaslatokra mentek át s a Vladikars, Kanekli és Mazza melletti magaslatok ellen fordultak. Ismail pasa csapatai 14-én Tergusakow tábornok hádlállásait megtámadták s a főtámadást Chalfaly falu ellen intézték, de csapataink mindenütt egész a sánczárókig visszazsoritották őket.

A 16. és 17-ke közti éjjel Ismail pasa kitérítette a hegyesek alján levő posztókat s visszavonult. Tergusakoff üldözte őt s megszállotta a hadállásokat a Sara-magaslatokon a visszavonult ellenség hadállásaival szemben. Okt. 17-én koperi kozákok Perinán őrnagy vezetésé alatt 23 tisztből, 200 katonából s három hegyi ágyúból álló török csapatot Sarz faluban bekerítették. A csapat megadta magát s elfogatott. Veszteségünk 14-én csak 24 sebesült.

Oktober 14-ike óta déli Daghestánban a nyugalom vissza van állítva. Ellenben Közép-Da-

minden felé látható a bedölt oldal és bezuhant tető s mintegy negyed mértőld vastag hegyet tud feje felett, a mely könnyen gyomrába rekesztheti mint egy tehetetlen férget. Ha különbs lehet a tengeren csak eget és vizet látni, nem kevésbbé különös messze benn egy hegy alatt ég helyett is csak földet látni. És a székyek az első pillanattól fogva feleslegessé tettek a bányászatról bármiféle idegen erőt, dolgoztak a legjobban és minden tartózkodás nélkül a fojtó szemes levegőben. A kik egész életükben csak a derült ég alatt madár-énekzők mellett dolgoztak, most a napot és éjet egy pisálankó lámpás mellett a fekete szén-sírban töltik el s kormosan mennek baza családjuk körébe. Ha munkázokban lábára omlik az oldalból a széntmög, kivonszolja a lábát s káromkodik egyet, hogy most már olyan sok szénét kell elhordania. A mezőgazdaság nem hajt neki elég jövedelmet családja fentartására, sűrű a népesség és nagyon el van darabolva a föld; dolgozik tehát a bányában s kényelmesen fentarthatja családját s jelentékeny megtakarításokat is tesz mellette.

A burgonya leghatalmasabb két ellensége korunkban.

(Colorádobogár és burgonyapénész.)

(Folytatás.)

Figyelemreméltó, sőt tanulságos azon erőlyes író mód is, melyet a rajnamellékiek Milheim környékén követtek. A polgári legfőbb hatóság, értesülvén és meggyőződén a veszedelm valódiságáról, rögtön katonákkal és tűzoltókkal

ghestában 15. és 16-án két összejövetél volt a lázadókkal Lovasi falunál, hol Nakasedtes ezredes csapatai 300 embert lekasaboltak, számos zászló, ló s sok más tárgy került hatalmunkba. Részünkről 24 katona és milicz öletett vagy sebesült meg. Az Aladessa magaslatok körüli harcban 15-én 7 halott e 49 sebesült tisztet, 223 halott s 1162 sebesült vagy megsérült katonát veszítettünk.

Muszká impertinencia Magyarországon ellen.

A „St. Peterburgskij Viedomost“ miután kiemelte, hogy a jelen háború már sok álarcot rántott le és nem egy diplomáciai titkot leplezett le, úgy hogy a vén és képmutató Európa szint vallani kénytelen s az osztrák-magyar nemzetiségek közt fennálló érzelm- és érdek-ellentétet utal s azután így ír: A hivatalos Ausztria-Magyarország eddig inkább a magyar-zsidó párthoz, mintsem a román-szláv párthoz szított. Mig az oroszellenes népgyűlések rendezésére szabad tért engedtek, azalatt minden szláv gyűlékezést betiltott a rendőrség. Ausztria-Magyarország védelmezte a törökök érdekeit, Szerbia, Montenegró és a boszniai fölkelők működését bénítva. Csodálatos-e, hogy a kormány turkophil érzelmeiben helyezett hit végtére arra bátorította fel a magyarokat, hogy az orosz ellen a cselekvő föllépést kezdjék el. Az expedíció és a fölkelés terve igen okosan ki volt gondolva. A magyar kormány szemet huny a honpolgárok hazafias pajkosságára. Mindent számba vévén, a magyarok csak egy körülményt — az erdélyi románokat — tévesztették szem elől. Ők Erdélyországban forraltak összeesküvést, felejtvén, hogy ezen ország a népesség túlnyomó többsége szerint román föld. Tudjuk, hogy a magyarok nem örömet ismerik be ezen tényt, annál rosszabb reakció névze. Ők ignorálják, hogy a román nemzetiségű 1,200,000 lelket számlál. Nem emlékeznek már az 1848—49-ki évekre, nem tudják-e, hogy akkor az erdélyi románok magyar földbirtokosokat és tisztviselőket mint esküdt ellenségeiket ölték? Késégtelen, hogy ily megtorlás érte volna a magyarokat azon esetben, ha az összeesküvés sikerül. 15,000 magyar székely legionárius betört volna Oláhországba és 150,000 román paraszt fölkelte a faj- és hitrokonok megboszulására. Az összeadás jeladás lett volna az összes magyarellenes elemek részére Magyarországon. Ezek most hallgatnak, de ezen hallgatásnak nem jelent annyit, hogy ők megbarátkoztak az elviselhetetlen magyar igával. Hálát adnak a magyarok a sorsnak, hogy terük még jókor meghusult, mert különben ez nekik több ezer áldozatba s meglehet főnállásuk elvesztésébe (!) is került volna. Nem kell gondolni, hogy a magyarizmus tartós és szilárd gyökereit vert a maga talájan. Ez csak folytonos terrorizmus és erő kifejlesztés által tarthatja fenn magát. Ha egyszer ezen fikció megrázkódik, a magyarizmus fejfel lefelé zuhan le a bitorló állványról. Ha a magyarizmus nem is volna oly gyenge, ha mögötte nem 4 (!) hanem 14 milliónyi nép sorfalat képezne, még akkor is ezen erő és szemtelen nemzetnek szélső politikai hígvelejtése miatt össze kellene dőlnie. Nem szenved kétséget, hogy a székely összeesküvés Magyarországnak, mint független államnak bukását siettetni fogja. Most már maga a dynastia meggyőződött arról, mily meg nem bízható azon elem, a melyre támaszkodni akart. Rendkívül riasztó módon hagzottak a magyarok előtt Tisza miniszterelnök szavai, hogy az ő akaratán kívül Helyi rendőri felügyelet alá helyeztetett:

körülzáncoltatta a megtámadott földeket; a burgonya zöldjét lekapáltatta s miután az egészet fűrészpör és cserháj alá temettette, még petroleummal is locsoltatta a különben is gyúlékony anyagot, és felgyújtotta, minek következtében a Colorádobogár bizonyára kipszult minden ivadékaival együtt; legalább abban a hiszemben élnek — ez idő szerint — a rajnamellékiek.

A Colorádobogarak tömeges vándorlása az atlanti tengerpartok felé még folyvást tart; „mily könnyen megtörténhetik, előadó nézete szerint, hogy Boston, New-York és Baltimore kikötő városokból, a kereskedelmi forgalom fonálán, újra áthozhatik valamelyik német kikötő városba. A bogarak szívós élete e lehetőség mellett bizonyít, mivel kísérletileg ki van mutatva, hogy táplálék nélkül is 6 hétig élnek és Canadából a postán Londonba szállított példányok élve és épen kerültek a megrendelők kezébe. [Kisded tojásainak különféle kereskedelmi holmin való behozatálát pedig ellenőrizni éppen lehetetlennek tartja előadó. Az átszármazás gyanúját növeli még az a szárnyaló hír, hogy New-York partvidékeit is szélitben ellepte már a Colorádobogár. Ezt Laichlan, angol tudós is megengedi, ki különben e nyár folytán tartott felolvasásában kételkedik a felől, ha valjon képes-e a Colorádobogár alkalmazkodni az angol nedves időjárásához; ő veszedelmesnek tartja a continentalis tartományokra, de nem Britanniára nézve.

Előadó igen valószínűnek tartja, hogy lesz még alkalmunk színről-színre látni a már ismeretes vándorlegényt burgonyaföldeinken. És az nem is lesz az első eset, hogy akár a kultúrönvényekre, akár az emberre kapott parasita világpolgárrá lőn. Azért azt az óhajátását szeretnő tel-

ezt úgy kell érteni, hogy az a császár parancsára történt, [mivel a magyar miniszterium felett más közigazgatási felsőbb forum nincs. Minden bécsi tudósítás a mellett tanuskodik, hogy az udvar a legutóbbi események után nagyon meghidegült (?) a magyarok irányában, holott mégis ezeknek összes erejük eddig nem másban, hanem az udvar protekciójában gyökerezett. Azon pillanattól, a midőn az udvar megvonja tőlük kezét, a magyarok előbbi semmisségükbe térnek vissza. S ideje volna ezt már megtenni. A magyarok addig okoskodtak, annyit politizáltak, hogy ördögök vagy — a mi egyre megy — törökök lettek belőlük. Mily kettős vagy hármas, de komoly szövetség lehetséges Ausztria-Magyarországgal, ha legott a dolgok élén oly férfiak állnak, kik nem tudnak magukon uralkodni, kik nem nyugodtak s kötelezettségük iránt hűlenek. Mig Ausztria-Magyarország elintézi a székely összeesküvést, Oroszország és Románia kötelesek éberségüket tiszszerezni ezen irányban, az erdélyországi örvonalat erősíteni, biztosítani az utakat, veszélymentessé tenni a hadsereget hárát minden esetűség ellen, mert ki keszkesedik arról, hogy az egyszer meghusult vállalat másod és harmad ízben nem sikerül, hogy a magyar közigazgatás magatartása a bécsi politika és rendőrség működését nem bénítja-e? Ezen oldalra kell tehát a figyelmet irányozni. Kevesebb bizalom legyen az osztrák rendőrség iránt, és több önálló cselekedet kell, több rendszabály s ezek között legezlszerűbb lenne az erdélyi határnál a cselekvő hadsereg tartalékerezeiből két vagy három hadtestet elhelyezni.

A berlini trónbeszéd.

Berlinből az országgyűlés megnyitására és a trónbeszédéről következő távirat érkezett. Camphausen megnyitotta az országgyűlést, fölolvastva a trónbeszédet. Ez várakozáson fölül kedvezőnek mondja az 1876. év pénzügyi eredményeit; ellenben a folyó közigazgatási évrben a költségvetés nagyobb összegeket várt a birodalom részére a matriculáris jövedelmekről; továbbá némely jövedelmi ágak kevesebbet eredményeztek a rendes összegnél; másrészt új szükségletekre, nevezetesen mulhatatlan, nyilvános építkezésekre nevezetes összegek vétettek igénybe; ezért és mivel jelenleg, midőn a forgalom nagyon hanyatlott, az állam különös haszonlón fejtethet ki nagyobb tevékenységet az építés terén, a rendelkezésre álló eszközöknek rendkívüli jövedelmekkel való szaporítása helyezettik kilátásba. A jelen közigazgatási év utólagos költségvetése a jövő évi államköltségvetésben a kölcsön-törvény javaslatával együtt fog előterjesztetni.

Hogy az öt tartományban a nagyrészt már végrehajtott közigazgatási reformok befejeztessenek, e tartományokban a városi rendtartás megváltoztatása helyezettik kilátásba, mi által a városok közigazgatása az állami ellenőrzést és a közigazgatási törvénykezést illetően, eddig csak a sik földre nézve érvényes selfgovernment rendszerébe fog beillesztetni.

Továbbá igéri a trónbeszéd, hogy az utak rendezéséről, a mező és az erdők védelméről, a községi adók behajtásáról, a német törvénykezési eljárás végrehajtásáról, végre a magasabb közigazgatási szolgálatra való előleges kiképzetéséről szóló törvényjavaslatok is elő fognak terjesztetni.

A trónbeszéd megemlékezik a lakosság minden osztályának annyira kedves hűségi és alattvalói nyilvánításairól, melyeket a császár legújabb utazása alkalmával több tartományban tapasztalt és a császár köszönetet mond értük. Ezek újabb tanúságai a fejedelem és népe közötti viszony ben-

jesedve látni, hogy e hirhadt vándorlegényt és üldöztetése módját földmívelő népünk és minden iskolás gyermek jól ismerje, hogy megjelenése első perceiben kiki tudja, mi a teendője; mert — nézete szerint — a legkönnyebb és legolcsóbb irtó mód a tulzaporodása előtti üldöztetés. Tudomása szerint, nemzeti kormányunk ezen értelemben intézkedett és meg is bízta a gazdasági tanintézetek szakférfiain az érdekekkel. Előadó fel-fogása és tapasztalata szerint csak akkor lehet áldásos gyümölcse a magas kormány örködésének és a szakférfiak buzgalmának, ha földmívelő népünk bizalmára számíthatnak. Sajnos, mert igaz, hogy hazánkban, de másutt is, az elfogult soka-ság még mindig rosszul felfogott érdekeit látja kockáztatva, midőn a tudomány vívmányaira alapított utasítások szabják meg neki valamelyik elemi csapás elhárítása módját, különösen, ha szigorú következtetéseket, ideig-óráig tartó munkaságot avagy költséget kell áldozatul hoznia. A lassu hatást, az óvó eljárások értékét nem veszi észre, ő elölegezni mit sem akar, nekie frappsan eredmények kellene és azért kaczagja a tudomány emberét, ha a milliókra felszaporodott egerket, sáskákat, phyloxerákat és a tengerinyi rozsdát egy varázstűszel meg nem semmisítheti. Például felhozta, hogy tavaly a burgonyatermés igen hitvány volt, Kolozsvár vidékén pedig éppen megsemmisült, úgy hogy Kolozsvárt és vidékét Debreczen meg a Nyír környéke tartotta burgonyával.

E csapás igazi oka a burgonyapénész vala; ez az elhárítása módja eléggé ismeretes és a maga helyén ismertetve is vala, mégis földmívelő népünk a fagnak tulajdonította és tulajdonítja mai napig is a szenvedt kárt. Ezen elődi gomba-

sóságának, és megerősítik a reményt, hogy a kormányának bizalmas-egységében a nép képviselőivel sikerülni fog az ország tartós boldogságára megoldani a mostani számos nehéz kérdéseket.

ORSZÁGGYŰLÉS.

A képviselőház október 22-iki ülésében Tisza miniszterelnök törvényjavaslatot nyújt be a megyei mérnöki állások megszüntetéséről és teendőiknek az államépítészeti hivatalokra ruházásáról.

A közigazgatási bizottsághoz utasították. Következik a napirend, a cukoradójavaslat részletes tárgyalása.

A czimnő felszólal Lukács Béla s indítványozza, hogy a javaslat szerződés alakjában iktattassék be a törvénybe.

Szóll utal arra, hogy a javaslat lényegileg úgy is szerződési természettel bír. Ennek külön kikötését fölöslegesnek tartja. (Helyeslés.) A ház változatlanul fogadja el a czimet.

Az 1. §. változatlanul elfogadtatik.

A 2. §.-t a ház szintén változatlanul elfogadja.

Változatlanul s vita nélkül elfogadtatik a tvjavaslat további része. Módosítást csak a 12. §-nál tesz Hosztinszky, ki a törvénynek egy hivatkozását teszi korrektebbé, s a 14. §-nál a pénzügyminiszter, ki a törvény végrehajtási záradékára nézve hozza javaslatba, hogy az abban foglalt igazságügyi intézkedések végrehajtásával Horvátországra nézve a bán bizassék meg.

Mindkét módosítványt elfogadtatik. Ezzel a javaslat részleteiben is letárgyalva levőn, harmadszori felolvasása legközelebb napirendre kerül.

Következik ezután Hegyesy Márton szombatban bejelentett interpellációjának indoklása. Előadja, hogy ő a bírói szervezetről 1868-ban hozott törvények azon elvét, hogy a bírák nevezetesen ki, nem helyesli, s osztozik Tisza Kálmán akkor kifejtett nézeteiben; de annál inkább helyesli a bírói függetlenségre vonatkozó biztosítókat, s ezek újból való visszaállítását sürgeti. Megelégedéssel hallgatta, hogy ezek iránt a javaslat már kész; de ez nem menti föl a kötelezettség alól, hogy a javaslat benyújtását is siettesse. Interpellációjára vonatkozik, szándék-e az igazságügyminiszter a javaslatot mielőbb benyújtani?

Az interpelláció kiadatik a miniszternek. Felolvastatik ezután Péchy közlekedési miniszter átirata, melyben a házat meghívja a budapesti összekötő vasut holnap 10 órakor tartandó megnyitására. A gyűlekezés holnap 10-kor lesz.

Ezután kitűzetik a napirend. Elnök indítványozza, hogy a bankjavaslat csüörtökre tüzessek ki.

Mocsáry e javaslatot hétfőre kéri kitűzetni.

Tisza szombatra kívánja kitűzetni a tárgyat.

A ház szombatra tüzi ki a tárgyalást s adig nem tart ülést.

Ülés vége 12 órakor.

Törvényjavaslat

a megyei mérnöki állomások megszüntetéséről és hivatalos teendőiknek az államépítészeti hivatalokra ruházásáról.

1. §. A megyei mérnöki állomások az általános tisztújítás alkalmával, vagy ha ez később hajtatódik végre, 1877-ik évi december 31-én megszüntetnek és hivatali teendők a fentebbi

faj bizonyára tönkre teszi vala az idei természet is, ha a hideg tavasz vissza nem veti fejlődésében a nyár derekára, mikor a rendkívüli szárazság miatt már jártalmára nem lehetett a burgonya-veteménynek. Ime, mily keményen boszulhatta volna meg magát népünk elfogultsága, ha az időjárás véletlene közbe nem jön!

Előadó szerint a földnép jóhiszeműsége és bizodalma a tudomány vívmányai iránt nem megváltozott tényező az állam háztartásában, nélküle hajtóerőst szenvedne a legszebb tervek és utasítások, azért kell törekednie az iskolának és minden művelt embernek, hogy megnyerje a sokaságot az ismereteknek és az ismeretek gyakorlati-ságá iránt azok bizalmát.

Ezek után előadó a burgonyapénész (Peronospora infestans) ismertetéséhez fog, mely a burgonyarothadás cziműn ismeretes betegség okozója. Felhozta, hogy két hazai lapunk nem régen azt híresztelte róla, hogy az idén meglepte a földi-öper zöldjét és el is pusztította azt sok helyen. A betegség megjelenésének ideje — nézete szerint — az időjárásról és a vetés idejéről függ. Sok buvár június közepétől július közepéig látta legfeltűnőbb jeleit s pusztítását; tavaly például határunkon közvetlenül az országos fagy után a gumók zsenge másodhajtásai szolgáltak neki melegágyul, a miért június végén már összefonnyadt a burgonya zöldje. Egyébiránt nálunk, a hol a tavasz rendesen esős és rideg és a hol csaknem egyszerre lesz nyár, a betegség többnyire július másik felében és augusztus elején éri el tetőpontját, a mit előadó a burgonyatermelőkre nézve nagy szerencsének tart.

(Foly. köv.)

határidőtől számítva az államépítészeti hivatalokra ruházatnak.

2. §. Jelen törvény kihirdetése után azonnal hatályba lép és a benne foglalt intézkedés keresztülvitelével és az állam költségvetésében ennek folytán előálló változtatásoknak már az 1878-ik évi költségvetésben létesítésével a belügyminiszter és közlekedési miniszter bízhatnak meg.

Budapest, 1877. okt. 14.

Tisza Kálmán
belügyminiszter.

CZÁFOLAT.

K.-Vásárhely, 1877. okt. 20-án.

A „Kelet“ 240-ik számában K.-Vásárhely okt. 15-éről keletve egy névtelen levelező által úgy tüntettettem föl, mintha a k.-vásárhelyi katonai elszállásolás kérdésében az iskolák bészállásait és a katonaságnak az iskolai helyiségekben leendő bészállásolását rendeltet volna el.

Ugy polgári mint hivatali kötelmemnek tartom az igazság érdekében ezen „cause célelbre“ esetet tiszta valóságában következőleg írni le:

Főispán ur megbízásából kiszállva K.-Vásárhelyre, hogy a megye felső részében előfordult igazolom következtében a kedélyek lecsillapítására és a netalan szükségelhető rendkívüli intézkedések figyelembe tartására közre működjem, mindjárt megérkeztemmel a polgármester ur előhozta azt, hogy a katonai parancsnokság a legénységnek tömeges elhelyezését kívánja, melyre más alkalmas helyiség nem található, mint a községi iskola tantermei s melyek helyett ugyancsak más alkalmas helyiségek vannak, hol a tanítás megakadás nélkül folytatathatik; mely ügynek ekénti állásáról főispán urhoz jelentést is felterjesztette.

Másnap a parancsnok ezredes ur hasonlóképp előhozta, hogy egy a bészállásolást szeveadó polgárok, mint a katonai rend és fegyelem érdekében igen kívánatos volna a legénységnek tömegesített elszállásolása, mint ezt különben is a katonai utasítás 71-ik §-sa előszabja. Én kijelentem, miszerint e tárgyban már a polgármester úrnál beszéltem s hiszem is, hogy egy pár nap alatt ezen ügy el fog intézteni.

Ujában is beszélvén tehát a polgármesterrel, ki is kijelentvén, hogy főlk laktanyának más alkalmas helyiség nincs és az minden nehézség nélkül átengedhető, és ő biztosítván engemet arról, hogy az oktatás megakadni nem fogna — kijelentem, hogy tegye magát e tárgyban érintkezésbe a katonai parancsnoksággal és intézzék lehetőleg egyetértőleg a dolgot el, különösen figyelmébe ajánlván azt, hogy lehető tapintatossággal úgy járjon el, hogy mindkét fél igényeinek lehetőleg elég tétessék; a polgármester még akkor este visszatérve jelenté, hogy az ügyet elintézte és hogy harmad nap alatt a változtatás eszközölhető lesz; és alkalommal sajnálkozott a felől, hogy a katonai parancsnokság a polgármester azon hivatkozására, „hogy ha meg kell lenni az iskola kiürítése meg lesz“ mindannyiszor kijelenté, hogy ők nem erőszakolnak semmit.

Másnap reggel újra megjelenvén, arra kért föl, hogy adnék neki a bészállásolásra nézve intézkedést, a mint megbeszéltük, melyet is én hivatkozással szöbéli megbeszéléseinkre, úgy adtam ki, hogy a rendkívüli körülmények tekintetbe vételével az iskolai helyiségek átengedendők és azok más alkalmas helyiségbe teendők át, mi által az oktatás lényegesebb hátrányt nem szenved, a város polgári pedig a házakénti terhes eddigi bészállásolástól felmentenek; és másnap reggel személyesen is megtekintvén az iskolai helyiségeket, a rajzteremnek a czélba vett átengedését meg is szüntettem, miután arra más alkalmas hely nem találtott.

Ugyanaz [nap este 10—11 óra között vétem főispán urnak azon távirati rendelkezést, hogy a belügyminiszter úrnál emelt panasz következtében, az iskolákban elszállásolás bészüntetendő és a polgármester kihallgatandó, mert a községi iskola helyiségeit ő maga ajánlotta fel, főispán urnak is az éppen akkor nálam jelen volt polgármesternek sajnálatomat fejeztem ki a felett, hogy eljárásával ezen ügyet compromittálva tette, s én azonnal siettem a katonai parancsnokságot arról értesíteni, a katonai parancsnokság megütökösését nyilvánítá, hogy oda is érkezett felsőbb hatósági rendelet, melyből az tűnik ki, mintha ők erőszakkal kívánták volna az iskolákat elfoglalni.

A fennebbiekől tehát tisztán kitűnik az, hogy a polgármester maga jószántából ajánlotta fel az iskolai helyiségeket s azoknak más megfelelőket ígért, de a polgárság előtt rája gyakorolt erőszakoskodásnak tündetvén fel a dolgot, kétértelmű magaviseletével bizmatlanná tette egy-más iránt a factorokat és engedte világgá repülni azon táviratokat, melyek csekélységemet oly formába tüntették fel, mintha én ellensége lennék éppen az iskola-ügynek, melyet én teljes életben híven és buzgón törekedtem előmozdítani.

Az iskolázatás egyetlen perczig sem szüntelt és azért rágalomnak nyilatkozatok minden erre vonatkozó hirt.

Ilyennek nyilvánítom a közleménynek azon részét is, melyszerint a főispán ur rendeletéből K.-Vásárhelyen a vendéglők esti 9 órakor bezáratni rendeltettek volna; ellenkezőleg magam ren-

delttem meg a rendőrkapitánynak, hogy a vendéglők nyitva tartassanak.

Horváth László,
főjegyző.

BELFÖLD.

D és s, 1877. okt. 22-én.

(Műkedvelői előadás. Hangulat.)

A tegnap este tartották műkedvelőink 66-ik szini előadásukat, mely alkalommal „Házasság XV. Lajos alatt“ czimű jelmezes francia vígjáték került színre, Dumas Sándortól, bemutatóván egyuttal a társulat igen díszes roccco jelmezeit is, melyért, valamint a rendezésért is csak elismeréssel tartozhatunk. A szereplők közül Keul József k. a. szerepét dícséretes sikerrel játszotta végig, szintugy Eisenlohr Károlin k. a. is megérdemelte a tapsokat s a hamis szobaleányi szerepekben, talán még a kolozsvári színpadon is megállani helyét. A férfiak közül Nagy Lajos s Veres Imre megmutatták, hogy gyakorlott műkedvelők s Bartos Dezső kezdő létere, helyes játékaival mindenkit meglepett. Az inas meg a kapus jók voltak, azonban a csendőrtiszt szakaszával, mindeniket kivágta. — A jövedelem az új színpad díszletei beszerzésére fog fordítani, de főlk vagyok, hogy most az egyszerű nem lesz summás, mert a közönség, dacára a gyönyörű holdvilágos ősi estének, kevesebb számmal jelent meg, mint szokott rendszeren. Lehet, hogy fáztak kívül-belül, vagy talán félték a hangulattól. Igen! tks szerkesztő ur, a hangulattól. Mert méltóztassék ám megtudni, hogy mióta a Műkötár visszabuzódásának híre megjött hozzánk, némely emberek úgy hordják fejüket, mintha kiserdelők volna s nem győzünk eleget imádkozni, hogy a tekintetes szerkesztő ur mentől hamarabb tudunkra adhassa a muszka-oláh esordáknak a bulgáriai mocsárókba történt belefuladását, azzár urnának elfogatását s a hétértoronyba való bezárását.

B—r J—s.

ARADI SZÍNÜGY.

A rad, 1877. okt. 20.

A bukásokkal végződő sokemű experimentumok után, melyekkel egyes magán vállalkozók a legutóbbi években a magyar színészet érdekében itt kísérleteket tettek — végre alakult egy consortium a közönség kebeléből, vállalkozván a színház igazgatására; vagyis más szóval, az aradi színügyet maga a közönség vette „gyámolító“ kezei közé. — E tényből világosan látható, hogy itt — a színészet iránt nagyobb mérvű az érdeklődés, mint bárhol a magyar provinczián, mert míg p. o. Kolozsvárt egy vagy egyes műpártolók helyesebben áldoztaték emberek talákozniak, kik a színügyet több tettel, mint szóval támogatják: addig nálunk egy egész tábor műpártoló van, tekintélyes, vagyonos polgárok, kik a valódi értelmében részvétet eltanusítanak a színüggyel, a mennyiben részvénei ki által lehetővé tevék az iteni színügy szervezését, szóval semmiből teremtettek Aradnak egy tőket, melylyel más körülmények között a helyi színügy rövid idő alatti felvirágzása lehetővé válnék.

Köztudomású dolog, hogy a jelen mostoha viszonyok között a magyar provincziális színészet sorsa a legszálamramaltóbb.

Köztudomású dolog, hogy a pesti nemzeti színház — s némi nagyon, de nagyon csekély részben, a kolozsvári — kivételével a kormány magyar színészet érdekében épen semmit sem tesz s hogy a vidéki színészet culturalis missiojának fontosságát vagy kétségbe vonja, vagy figyelemre nem méltatja.

A provincziális színészet mostoha gyermek az országban, kinek kettő között kell és lehet választania: a rongy és kopialás, vagy a fajulásnak, megromlásnak indult korecsilés uszályhordozása között.

S mert a színész sem él pusztán Isten igéjével, hanem kenyérré is van szüksége: — természet, hogy az utóbbi választja. — Megalkuszik a viszonyokkal, uszik az árral, leszáll a mindennapiság s ő pretlen ösvényére, hogy megkeresse — kenyérét. — Sajnos, de így van mindennél.

A higgadtan gondolkozók színészetünk jelen korszakát átmenetnek tekintik jobb, biztosabb kilátásokkal kecsegtető időkre; a pessimisták a német közmondással tartanak „és kommit seltan was besseres“ — Kinek lesz igaza, az a jövő títka.

Szerintem várjuk a legjobbat, de legynünk elkészítve a legrosszabra. — Nem egyszer olvastam az összes vidéki lapokból — s olvastam a lapok hasábjain is, a keserű, nem ritkán gnyoros kifakadást, hogy még Kolozsvárt is rendesen üres padok előtt kísértének a legkiválóbb, legnépszerűbb, drámai költők szellemalkotásai, s el-el tűnnek — mint megriadt árnyak kakasszóra — a könyvtári állványok porlepte pókhálói közé, hogy többé ne rémiszték az idejű pénzártnokot, kinek az napi bevétel talán egyenlő zérussal. — Nem egyszer olvastam, hogy a leghatásosabb komoly dal-műből „classicus dráma“ lesz, egy ismert dőzöl azon definitioja alapján, mely szerint „classicus drámának nevezik azon szindarabot, melynek előadásakor többen vannak a színpadon, mint a — nézőtérén“.

Egyedül virágzik — helyesebben burjánzik mint bürök, mely csak tapasztalnak való és es és é-

telen testrészekre, — azon különbséggel, hogy emez gyógyít — amaz csak fertőztet.

Most veszem azonban észre, hogy ez általánosságban elmondott igazságok (a ludasok kedvéért mondjuk górom baságok) az aradi közönség fejére nem olvashatók.

A dráma itt is mostoha gyermek az igaz, — mostohább talán mint bárhol a magyar provincián — de a komoly dalm legalább pártolva van, pártolva lelkesedéssel, ügyzetetével. — A bizottság lázas tevékenységet fejt ki, hogy minden — még alig sejtethető hiányon is segítsen, mert „a színügyi existenciája itt a dalmútól függ.”

E sajátságos tünet garanciát szolgál arra nézve, hogy az izlés elfajulva nincs, s hogy a fontebb említett átmeneti korszak lejártá után a komoly muzsára még jobb napok várnak, már csak azért is, mert Katonához Erkel, Verdihez Scribe, Gounod-hoz a világirodalom klasszikusai mindenestre közelebb állanak, egymásnak máltóbb pendant-jai, mint az Offenbach czég 27 kros gyártmányai Tóth Ede költészetének, bár az utóbbi, — fájdalmas örömmel mondhatom — a helybeli színházi pénztárnok előtt van olyan nagy tekintély ma is a napipénztár zárlatánál, mint profán elmulása. — Fog-e sikerülni az „aradi színügyi-gyámoltó együt”-nek az adott körülmények között — a közönség opera-pártolása mellett a bevételek és kiadások között a helyes arányt megteremteni? Lehetőnek bizonyul-e a megkezdett uton a haladás? Oly kérdések, melyekre csak a böles jövő adhat választ.

Elvitázhatlan tény azonban, hogy a drámai előadások színlapjai vonzerővel nem bírnak, birdesenek bármint. Elvitázhatlan tény, hogy a drámai előadásokra betévedt 100—150 néző elégtelt távozása, hangos dicsérete, a saját máltányos elismerése, a következő drámai előadásnak egy árva fillért eredményező reclameot nem képes csinálni; s végül elvitázhatlan tény, hogy a drámának a dalmútéhoz hasonló mérvű pártolása esetében Arad volna a magyar színészet eldorádója.

A dráma barátai (jelentéktelen fractio) azt állítják, hogy a választott ut az ígért földhöz vezet, csak nem kell csüggedni; a nagy többség hallgat az ének szóra s egy szót sem szól. Egy jókora adag optimizmussal azt állíthatni ugyan: Qui tacet consentire videtur s így mégis az aradi főtrónnek fényben, diszben páratlan palotája lesz a magyar Thalia Mekkája, hova elzárándokolnak majd az áldozók tömjént hinteni az oltárra, melyen van még egy kevés parázs a hamu alatt, s mely kialudni nem fog, mert a léhaság el van korlátolva e szentélytől.

Torjai.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Magyar tudományos akadémia.

Okt. 22-én a II-ik történeti osztály tartott ülést.

Wenzel Gusztáv a Thurzó család négy egykori püspöki tagjáról értekezett. E négy püspök 1497. és 1540. közt élt; elsőjük Thurzó Zsigmond, szerémi, majd nyitrai és végre erdélyi püspök; 1500-tól mint királyi titkár Magyarország nemzeti viszonyait Franciaországgal és Velenczével kezelte. Anna királyné halála után visszalépett hivatalából; 1507-ben mint követ Rómába ment, és azután fivészavonult püspökségébe, hol 1512-ben meghalt. A második Thurzó János volt, a híres bányagróf első szülött fia; 1506. óta mint boroszlói püspök szerepelt; lelkiismeretes tudós és tudányszerező férfiú; meghalt 1520-ban. Értekező érdekesen fejtegeti, hogy Thurzó Boroszlóban Mátyás király halála után a szó legnemesebb értelmében képviselte Magyarország érdekeit. Thurzó Szaniszló, János püspök testvéröccse, Morvaország egyik legjelesebb történelmi notabilitása; II. Lajos és I. Ferdinándot ő koronázta cseh királyokká. Morvaországban őt lehet a humanisticus műveltség megalapítójának mondani. 1540-ben halt meg. A negyedik Thurzó püspök Nyitrában püspökségébe 1534-től; mint kitűnő administratív tehetség ismeretes. Később kilépett a püspökségből, áttért az evangélikus egyházba és megházasodott; második neje Zrínyi Katalin volt; ez utóbbi házasságból származott a nagyhirű Thurzó György nádor; ő 1579-ben halt meg.

Szilágyi Sándor bemutatja Finály Henrik bírálatát Knauz Nándor „Kortan” cz. művéről. E munka genesise az, hogy Torma Károly atyja, Torma József ur egy kalendáriumot készített fia számára, melyet Brassai és Finály annak idején az Akadémiának kiadásra ajánlottak, de a bírák többsége, közülük Knauz Nándor ellenezte a mű kiadását, mivel az csupa táblázat rövid magyarázattal, az akadémia pedig kortant kíván. Erre pályázat is iratott ki és a jutalmat Knauz műve nyerte el.

E műről írt Finály bírálatot, meglehetősen élesen; vádolja Knauzot, hogy művében sok a felesleges részlet, rendszere nehézkes és sok hiba is van benne.

Ezen polemikát Szilágyi nem olvasta fel (különben Pauler Tivadar is, az akadémia egy korábbi határozatára utalva, felszólalt a puszta recensió felolvasása ellen) de annak egy részét, mely önálló értekezés az epactákról, egy közelebbi ülésen fel fogja olvasni.

Ortvay Tivadar nagyszorgalommal készítette,

adatokban bővelkedő értekezést olvasott fel a magyarországi Duna-szigetéről.

Kolozsvári iparműtörténelmi kiállítás.

A kolozsvári r. kath. templom részéről:

1. 1 kehely
2. 1 pohár
3. 1 pacificale
4. 1 püspöki süveg
5. 1 pár cipő.
6. Sz. János fejlejtétele, fa-faragvány.
7. Sz. István képe ezüst, dombormű.
8. 1 oltártakaró, himzés
9. 8 himzett vállkendő.

A ferencziek zárdája Kolozsvárt:

1. Egy vasing.
2. Három cilitium.
3. 7 régi pecsétyomó.
4. Egy stola.
5. Püspöki kereszt.
6. 29 rézmetszet.
7. Vaskorbács.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1877. okt. 24.

— „Dora”, Sardounek legújabb kitűnő drámája, közelebbről kerül először színpad a kolozsvári színpadon. A lángeszű francia színműíró e darabjában egy egészen új elemet vezet színpadra: a diplomatiai világ köreit, azt a nagy közönség előtt még annyira ismeretlen légkörű világot, melynek cselszövényei, működése, sőt még tételei is néha oly végtelen catastrophákat készítenek a népek életében egy végtelen háború vagy béke csirait vetvén el. E félig-meddig elöttünk mythikus világ alkotóját vezetői Sardou „Dorában” a néző elé, bemutatva őket a maguk igaz világításában, a kulisszák mögötti cselszövényekkel együtt. A darab rövid idő alatt minden műveltebb európai nyelvre lefordított s teljes sikerrel járta be az európai színpadokat. Tárgyának udonságánál, alakjai ismeretlen voltánál, érdekfeszítő meséjénél és hatásos jelenetelésénél fogva Budapesten és Nagy-Váradon is nagy hatással került színpad s nem kétkedünk, hogy nálunk is teljes lesz a sikere — annál is inkább, mivel az elsőrangú szerepek mind legjobb színészeink kezében lesznek. Fölhívjuk rá a közönség figyelmét s biztosítjuk, hogy annyi élvezetet bizonyára fog benne találni, dacára hogy nem operette, mint egy „Denevér”-ben, vagy „Fatini-czá”-ban.

— A kolozsvári iparműtörténelmi kiállítás ügye a rendező bizottság kérése folytán, mint utólag értesülünk, Fogarassy Mihály nagyméltóságában lelkes pártfogóra talált, és mennyiben egy rendeletet bocsátott ki már korábban az erdélyi r. kath. esperesi hivatalokhoz, hogy jársukban minden lelkész utasítsanak az egyházuknál található iparműtörténelmi kincsek beküldésére. Ime tehát az ősz püspök megadta az utasítást s csak a lelkeseknek mult, hogy még eddig az egyházak részéről történtek a legkevesebb bejelentések. Igen kérünk tehát minden erdélyi lelkészt, karolják fel ez ügyet s vegyenek maguknak egy kis fáradságot a sekrestyében levő iparműtörténelmi tárgyak felkeresésére s annak idején beküldésére. Ha valakitől megvárhatni, ugy a lelkesekről leginkább, hogy a hazai műtörténelem iránt érdeklél viseltessenek. Magyarországnak legjelesebb kutatói e téren mind a főpapok. Rom. kath. lelkészek rendezték a budapesti iparműtörténelmi tárlatot is és az egyházak küldeményei középtek annak legnevezetesebb kincseit. Ismételtén kérjük tehát az erdélyieket is, ne maradjanak el a királyhagóntuliatok.

— A kolozsvári iparoségylet tan szakszabályának, f. hó 5-én tartott ülésében iparosokai felügyelő bizottsági tagokál az 1877/78 évi tanfolyamra, a következő polgártársak választottak meg, u. m. A rom. kath. lyceumba Vasárnapi (rajz) Bakk L. Aranka, Nemessányi S. Veres D. Hétfőn Schuller K. Valtz F. Matucsek J. Csütörtökön Vég S. Bovankovits Gy. Péntek Gergely J. Hancz Mih. Zsemlesek ok. Ked. Petreovits Gy. Seemán A. Szerda Babits F. Péntek Becsei H. Erdőskola: Hetfő Hirschfeld J. Schnur M. Keresztényi J. Csütörtök Balla L. Kubiesek D. Péntek Váradi József, Csecei Antal. Kül-Magyar, Vasárnap Kólesári Hétfő Kólesári János. Csütörtök Máté Gy. Péntek Budai J. Hídelvioskola: Vasárnap Balázs Márton, Vég József, Hétfő Széki Miklós, Csütörtök Katona József, Péntek Csiky Mihály. Lutheránosok. Ked. osztály Hétfő alatt Ferenczi I. Cserna I. fenn Haecek A. Csütörtökön alatt Knauer J. fenn Nagy L. (kőfaragó) Péntek Nedorostók J. Vasárnap Zattler J. urak.

— A török sebesültek javára M.-Bodon-ból Müller Albertné 5 nagyságútló a következő adományokat vették: Müller Albertné 2 frtót és 1 kiló tésztát, gr. Bethlen Gézáné 5 frt, özvegy Szacsavay Imréné 60 kr, Kabós Kálmánné 12 frt, Betegh Sándorné 2 frt, özv. Mátéfy Pálné 1 frt, Száva Pálné 1 frt, Kovács Kálmánné 1 frt, Kovács Elekne 50 kr, Dohi Sándorné 1 frt, Székely Dániel 1 frt, Száva Amália 1 frt, Száva Klára 1 frt, Száva Olga 1 frt, Ferenczy Anna 1 frt, Duha Antal 40 kr, Zöldi Sándor 1 ezüst frt, Száva Etelka 1 ezüst frt, Zöldi Miklós 1 ezüst frt, Tar

Sándor 1 frt, Nagy Jánosné 1 frt, Nagy János 1 frt, Huszár József 1 frt, Molnár Károly 1 frt, Bitai Mátyás 1 frt, Grün József 2 frt, Ujvárosi Sándor 50 kr, Csizsár Sámuel 50 kr, ifj. Csizsár Lajos, Géza és Ákó 1 frt, Berkovics Lajos 50 kr, Száva Lajos 2 frt, Inceze Ágnes 50 kr, Klein Záli 1 frt, Farkas János 50 kr, Láposi Márton 1 frt, Tamási József 60 kr, Száva Gábor 2 frt, Scholt Antal 1 frt, Berkovics Ábrahám 2 frt, Fekete Samu 50 kr, Jenei István 50 kr, Szántó János Jánosé 1 frt, Pető Imre 1 frt, Rádai Mária 1 frt, Komáromi Gyula 40 kr, Hirsch János 1 frt, összesen 50 frt és 1 kiló tésztát. Ez összeggel harmadik gyűjtésünk 147 frt 91 krt tesz. Ritter József ur Kolozsvárról e mellett két csomag tésztát és sebkötőket küldött be.

— **Felméri Lajos** egyetemi tanár családját érzékeny veszteség érte. Kedves nejeének első férjétől maradtott szeretetre-méltó fia Fekete Zoltán, hetedfél éves korában, öt nappi szenvedés után, ma reggel 5 órakor ronszó toroklobban elhunyt. Temetése holnap (csütörtök) délután 3 órakor lesz.

— **Hymen**. Dobokay Kálmán kolozsvári pénzügyigazgatósági fogalmazó tegnap vezette oltárhoz Márk Irén kisasszonyt, Márk Adolf, kolozsvári kir. adófelügyelő bájos leánya. Zavarlatlan boldogság koszorúzza ez új frigyet!

— **Neurolog**. Nagypetényi Alsó Sándor, m. k. honvédfőhadnagy és Nagypetényi Alsó József, vasúti forgalmi hivatalnok saját, valamint nejeik és gyermekeik; ugy szintén a boldogulnak nővérei: Alsó Klára, férj. Egyedi Antalné és Alsó Károlina nevében fájdalomdukt szívvel tudatják forrón szeretettel atyjuk nagy-petényi Alsó Sándor nak, 1848—9-beli honvéd őrnagy s nyugalmazott m. kir. adótitárnaknak élete 66-ik évében súlyos és hosszas fájdalom után, folyó hó 22-én történt gyászok kimúlta.

— A pénzügyminiszteriumban, hírszerint, alkudozások folynak az állam zsebvölgyi nagy köszönbányáinak bérbe adása iránt. Ötvenévi bérletről van szó. A vállalkozó a brassói bányatársulat, melynek Petrozsényben szintén vannak nagy köszönbányái. A fontosabb pontokban az egyezség, mint mondják, már létre is jött. Remélhetőleg, a kormány nem fog elefedkezni arról sem, a mi Lónyay Menyhértnek egyik igen üdvös cöljja volt e telep alapításánál, hogy t. i. az erdélyi határszélen egy nagy magyar kőszékelet alapítson oda költöztetett szakfélékkel, a mi jól is sikerült neki. Kár volna, ha a század bérlek keze alatt e telep német gyarmattá válnék.

— A gyulafehérvári zárdafőnöknőn elkövetett rablógilykosságnak a gyulafehérvári Ferencz n.-kászoni születésű, alig 18 éves emberre súlyosodik, ki Radnán elfogtak. Az illető fráter volt a nevezett zárdában s onnan megszökött.

— **Temesváron** vasárnap nyílt meg a mezőgazdasági és borkiállítás. A megyeház nagyszobájában, mintegy száz kiállító által beküldött, tárgy van osztályozva és kiállítva. A megnyitóbeszédet Ormos Zsigmond főispán tartotta. Ambroz Béla báró a vidék földmívelési viszonyairól értekezett. A kiállítást tegnap este zárták be hivatalosan.

— **Öngyilkosságok**. Brassóban a Stenner-féle gyógyszerárban volt egyik seged, a segesvári eredetű Theil szombat és vasárnap közötti éjjel a gyógyszerárban megmérgezte magát. Öngyilkosságának oka ismeretlen. Gyergyó-Szebenben pedig hétfőn délután egy közhonvéd, — orlati 27 éves, — saját nadrágszíjjával felakasztotta magát, még eddig ismeretlen okból.

— **Öngyilkosság**. Szebenmegyében Pójána mellett egy pénzügyi csempésznek meglöttek egy, hogy a lelkiismeretes pénzügyi: Wörich Dániel a szebeni kórházban aztán sebeiben el is halt.

— **Pápán állandó színházat** akarnak építeni, mely czélból Tarczy Lajos indítványára négy tagból álló bizottságot választott a polgárság az építési terv s költségvetés kidolgozására. A szükséges pénzt, mintegy 20,000 frtot, részint adakozások, részint részvényeladások által hiszik összegyűjthetni. Egy régibb 3300 frtra rugó gyűjtés szintén e színház építésére fog fordítani. A színház alapkövét jövő év február havában rakják le.

— **A magyar lovak** újabb fényes győzelmet arattak a prágai lóversenyen. Mint a „P. L.”-nak távirják, az ezer arany császárdíjat Baltazi „Tálos”-a nyerte el, az 1500 frts császárdíjat a leggyőzhetetlen „Kincsem.”

— **Jó mondás**. Egy jól megtermett, kissé pongyola járású mérszárosné megy az utcán, midőn egyszerre hallatszik a távolból a kiáltás: „Erzsikém, Erzsikém!” Megáll egy öreg ur az utcán, soká elnézi a kövér mérszárosné, aztán oda szól a mellette elmenő: „Mióta hívják kérem a konyhakést pancellusnak?” („N. H.”)

— **Pinceegylet Budán**. Azon fényes eredmény, melyet az erdélyi pinceegylet évek óta felmutat, lassan-lassan mégis csak buzdítja szőlőbirtokosainkat a jó példa követésére. Mint a „Földm. Érd.” jelenti, most végre Budán is van pinceegylet alakulábán és Havas József ur, az orsz. gazd. egylet borászati szakosztályának elnöke, a bortermelekhöz felhívást intézett, melyben buzdítja őket e szövetségre belépésre, hogy ezen a bortermelek legfontosabb érdekeinek előmozdítására irányuló vállalat megvalósuljon.

— **Makó városa** Muktár, Osmán és Szulejman pasákat diszpolgáraivá választá, a mit mindhárman, mint a „Maros” közli, a következő távirattal köszöntek meg: Tudomásul vettük azon határozatot, melylyel Makó város képviselőinek összes gyűlékezete bennünket e város diszpolgáraivá választván, megistizelt. Mélyen érint bennünket ez a valóban hízegő kitüntetés, melyet egy tekintünk, mint újabb biznyságot a magyar nemzet rokonszenvének az ottomán nemzet iránt. Kérjük önéket, fejezzék ki Makó város közönsége előtt őszinte hálánkat és tisztelőnket. Achmed Muktár, Osmán és Szulejman. Szulejman pasa külön táviratot is küldött, mely így hangzik: Makó város tekintetes tanácsának Rucsukból. Ma votam a nagy vezértől önké sűrűnyét, mely jeleníti ama rokonszenvtől lelkesülve, melyet önké azon ügy iránt éreznek, melyért mi küzdünk, a „magyar polgár” tiszteletre méltó czímével szíveskedtem engem felruházni. Egész nagyságát felfogom e kitüntetésnek és egész örömmel törekedni fogok, hogy azt enztánra többszörösen kiérdemeljem. Ferrón óhajtom, hogy önké polgártársaim és testvéreim mindig örülhessenek ama jóltének, melyet azon nagy és hazafias nemzet sorsa megérdemel, melynek nevé mai naptól fogva, büszkeséggel viselendém. Fogadják kedves polgártársak legőszintébb köszönetemnek kifejezését, és számoljanak mindig hű polgártársuk érzelmeire. Szulejman.

— **A pánszlávokkal** a hivatalos Oroszország minden áron szakítani akar. A „Nord. Allg. Ztg.” egy pétervári levele a következőket mondja: „A mi a szerbeket, bolgárokat, bosnyákokat és hercegovinaikat illeti, a közelebbi ismerettség nem igen erősíti Pétervárt az e népek iránt való hajlandóságot. Csak a montenegróiak iránti rokonszenvek maradtak változatlanul. Az ezekkel való közelebbi ismerettség egy látszik még nem volt elég.

— **Vasóban** több orosz elfogtak. Az elfogottaknál forradalmi tartalmú rőpiratokat és felhívásokat találtak, melyek Lengyel- és Oroszország számára alkotmányt követelnek.

— **Az orosz hadi költségek** egy párisi lap számítása szerint eddig a következők: A mozgósítás került 90 millió rubelbe; a Pruth átlépte óta a havi kiadás tett 50 millió rubelt. A háború összes költségei eddig 1 és fél milliard frankot tesznek.

— **Statistika**. Mindenki erősen meg van győződve arról, hogy az utazás tengelyen sokkal kevésbbé veszélyes, mint vasuton. Egy francia statisztikai munkálat azonban ennek ellenkezőjét bizonyítja be számokkal, melyeknek hitelességét nem lehet kétségbe vonni. A munkálat tárgyat a közlekedési eszközök által előidéztet szerencsétlenségek képezik. E szerint Franciaországban, míg tengelyen utaztak az emberek, 1 lelthe halálát 335,000 utas közül, 1 pedig megsebesült 30,000 közül, meg 1835. szept. 7-től 1875. decz. 31-ikéig 5 millió 178,490 utasra esik 1 halott és 580 ezer 450-re egy sebesült. Ugyanezen statisztikai munkálat kimutatja, hogy az utolsó években mindinkább esőkken a vasúti szerencsétlenség aránya Belgiumban, Francia- és Angolországban. — Belgiumban 1872-től 1875-ig tartó időközben 20 millió utas közül 1 halott és 4 és fél millió közül 1 sebesült lett vasúti szerencsétlenség áldozata. Franciaországban 1872—1875-ig 45 és egy negyed millióra esik 1 halott és 1,024,360-ra egy sebesült. Angliában 1872—1875-ig 12 millió utasra 1 halott és 366 ezerre egy sebesült. — A kossi közlekedés idejében 300 ezer utnak 1 esély felelt meg, hogy az utas életét vesztes és 30 ezernek ismét 1 esély, hogy megsebesült. 1872—1875-ig vasuton 45 millió utasnak egy esélye volt a halálra és 1 millió utnak a megsebesülésre. Ezt a számítás folytatva, a kérdésben levő munkálat szerzője kimutatja, hogy egy személy, a ki folytonosan vasuton utazik, naponként 10 órát és egy órára 50 kilométert számíttva — az 1872—1875-diki időközbeni szerencsétlenségek aránya szerint, 7,439 év alatt csak egyszer lenne kitéve az esélynek, hogy megöletik.

— **A ködöbálás** furcsa kísérte közelebb Bécsben ijesztő halálra egy utca lakót. Ez a kísérlet (mely voltaképen ügyes fizikócsíny) már igen régi s a múlt század végén valaki egy egész könyvet írt arról a különös esetről, mikor egy német város nyomdájába fészkelte magát a rém s a legheirebb ördögűző papok exorcizálása dacára is addig-addig hajigált, összerombolva mindent, hogy az egész házat kénytelenek voltak fundamentomostól lebontani. Kolozsvárt szintén megfordult pár év előtt ez a különös manó, s nálunk sem tudtak a végre járni; maga hagyta abba néhány izgalmas hét után. Bécsben, a Ziegelofengasseban, már három hónap óta rőpülnek a kövek, naponként több órán keresztül. Eleinte csak kisebbnagyobb kavicsok voltak, de oly erővel dobva, hogy biztosan lehet következtetni, hogy hajítógéppel vagy más ilyes szerkezettel rőpíti valami gazfickó keze. Október tizenkettedike óta azonban csőtűl jó az áldás: ökönyi homok- és palakövek zuhognak egy márványkereskedő házára, mely, ugy látszik, a tréfacsináló főczélpontja. Edig csak betört ablakokban ötven forint a kár; a házban dolgozó kocsifőnyező pedig már vagy harmincegyven forintot fizetett szétázott tárgyakért. Egy ottlakó fiut szeptemberben halántékán találta egy kő, és súlyosan megsérte. A környék polgárai küldöttségileg kérték a rendőrfőnököt, hogy

tegyen már valamit e tűrhetetlen dolog ellen, mely még a járókelők biztonságát is veszélyezteti. A rendőrség kutatótt, a ködöbálás színhelyére állandóan ügynökök rendelt; mind hiába. A kövek folyton rőpülnek, s ugy látszik, a magának „mulatságot” szerző semmirekellő oly ügyesen intézi tréfáját, hogy egyelőre nem is lesz vége a Ziegelofengasse ijedelmeinek.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Börlet

25-ik szám.

Kolozsvárt, csütörtökön október 25-én 1877.

másodszor

René király leánya.

Lyrri dráma 3 felvonásban. Írta Hertz Henrik, németből fordította Ditrói Mór.

SZEMÉLYEK:

René király, Provencai gróf	E. Kovács Gyula.
Jolántha, leánya	Ditróiné E. M.
Gróf Vaudemont Tristán	Szacsavay.
Orangei Jauffred, lovag	Szombathelyi.
Almerich, lovag	Krasznai.
Ebn Jahia, orvos, mór	Ditrói.
Bertrand	Török K.
Mártha	Krasznainé.

Tristán gróf kísérete. Történik Vaudesse egyik völgyében Provence-ban, délutántól naplementig.
Idő: a XV-ik század közepe.

Kezdeté pontban 7 órakor, vége 9 után.

A „KELET” magán-táviratai.

Éjjel érkeztek.

Feladatott Budapesten okt. 24. éjjel 2 ó. 10 p.

Érkezett Kolozsvárra okt. 24. reggel 3 ó. 25 p.

A budapesti összekötő vasutat tegnap nyitották meg nagy ünnepélyességgel.

A Németsországgal folytatott kereskedelmi tárgyalások eredményre nem vezethetvén, teljesen megszakadtak.

Az osztrák költségvetés ma került a reichsrath elé, kiadás 424,347,469 forint, bevétel 404,114,600 forint.

Mac-Mahon határozottan kijelenté: kabinetváltozásról szó sincs.

Délben érkeztek.

Feladatott Budapesten oct. 24. d. e. 10 ó. 30 p.

Érkezett Kolozsvárra oct. 24. d. e. 11 ó. 17 p.

Szulejman utánozza Mehemed Ali tervét s teljesen védelmi postióba megy.

A montenegróiak felhagytak Gaczkó megrohanásának tervével s készülnek Podgoricza ellen.

A német vámszerződés ügyében történt szakítás miatt miniszter-tanács tartatott. Trefort az éjjel felment Bécsbe.

Távirati tudósítás

a budapesti árutőzsde hivatalos árjegyzetéről október 23-áról.

	Faj	Ára 100 klg. tól		ig	
		frt/kr	frt/kr	frt/kr	frt/kr
Gabona					
Buza	bánsági dászvidéki pestvidéki fehérmegyei bácskai	11 90 11 25 10 75 11 15	11 30 11 75 11 11 65		
Rozs	magyar	7 50	7 70		
Árpa	takarmány malta	7 60 8 40	7 85 9 50		
Zab	magyar	6 70	6 80		
Tengeri	bánsági másnémet	7 40 7 35	7 50 7 40		
Repce	káposzta bánsági	—	—		
Köles	magyar	—	—		
Szóvány (Usznoe)	buza	tavasza szállítandó	11 75	11 12	
	rozsa	Szept.—Oktre szállítandó	10 90	10 95	
	tengeri	tavasza szállítandó	—	—	
	repce	Májusra—junira szállít.	7 20	7 22	
	„	káposzta Aug. Szept. száll.	—	—	
(ny.) zesz	„	bánsági Jul. Aug. szállít.	—	—	
		100 liter százalékként	33	34	

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről.

October 23-án 5% Metaliques 64.20 frt. Kamat 66.80 5% Nemzeti kölcsön 74.50. frt. Aranyjárdak 568.—. 1860 ki államkölcsön 110. Bankrészevények 840.—. Hitelrészevények 213.75 London 118.10. Ezüst 104.90. Cs. kir. arany 5.65 1/2. Napoleon'or 9.47 1/2 — 100 mark német értékű 58.65.

Urbéri kötvények: Magyarországi 77.25 Temesi 76.—. Erdélyi 74.30. Horvátországi 85.50.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

Békésy Károly.

